

Jó alapokra épülhet a jövő erdőgazdálkodása

Interjú Zambó Péter erdőkért felelős államtitkárral

Az elmúlt években számos fontos esemény zajlott a világban, amelyek az erdőgazdálkodásra is hatással voltak. Mindemellett a 2022. áprilisi választás után befejeződik a 2018–2022 között működő kormány megbízatása, ezért Zambó Péter államtitkárt a most záruló kormányzati ciklus erdőgazdasági eredményeiről, a kitűzött célok megvalósításáról kérdeztük.

– Harmadik éve, 2019 óta irányítja államtitkárként az Agrárminisztériumban az erdőkért felelős államtitkárság munkáját. Mit tart a legfontosabb eredménynek ebből az időszakból?

– Mindenekelőtt azt, hogy az erdőgazdálkodás működő ágazatként átvészelte a járványhelyzetet és a 2019–2020-as fapiaci megtorpanást. Olyan külső hatásokra kellett azonnali válaszokat találni, amelyek váratlanul érték az egész világ gazdaságát. Meggyőződésem azonban, hogy az erdőkre alapozó ágazatok megerősödve jöttek ki ebből a válságból, hiszen a fenntartható, körforgásos gazdaság gondolatköre minden korábinál fontosabbá vált, amiben az erdők kezelésének és az erdőkből származó hasznoknak jelentős szerepe van, és lesz a jövőben is.

– Vagyis egyre több faanyagra lesz szüksége a világnak?

– Egyrészt igen. A fa, mint megújítható erőforrás iránti kereslet már most jelentősen megélnkült, és ez a tendencia várhatóan folytatódik. Ezért az elmúlt időszak második fontos eredményének tartom, hogy szorosabbra fűztük a kapcsolatot a faiparral. Nem lehet szétválasztani az alapanyag-termelés és a -feldolgozás kérdéseit. Az erdőre épülő gazdasági ágazatokat egységes termékláncként kell vizsgálnunk. Az erdőterület gyarapítása miatt növekvő alapanyag-mennyiség, a klímaváltozás miatt megváltozó fafajösszetétel és választékszerkezet közös kérdések, melyekre egységes válaszokat kell találni.

Ugyanakkor a faanyag mellett felértékelődtek az erdő egyéb hasznai és szolgáltatásai is. Az erdők szénmegkötésben, klímavédelemben vagy az egészségvédelemben betöltött szerepe nemcsak „úgy van”, hanem ugyanúgy tudatos szakmai munka eredménye,

ugyanúgy termékként értelmezhető, mint a faanyag.

Gondoljunk csak arra, hogy a FAO elemzése szerint 2050-re a Föld lakosságának 70%-a városokban fog lakni. Az emberek tömegei számára az erdők klímakiegyenlítő hatása vagy éppen a vízforgásban, a tiszta ivóvíz védelmében betöltött szerepe kiemelkedőbb lesz, mint a faanyagtermelés. Ide tartozik a rekreációs igény is. A járványhelyzet mutatta meg a legjobban, hogy az erdők nélkülözhetetlenek a társadalom fizikai és mentális egészségének megőrzésében.

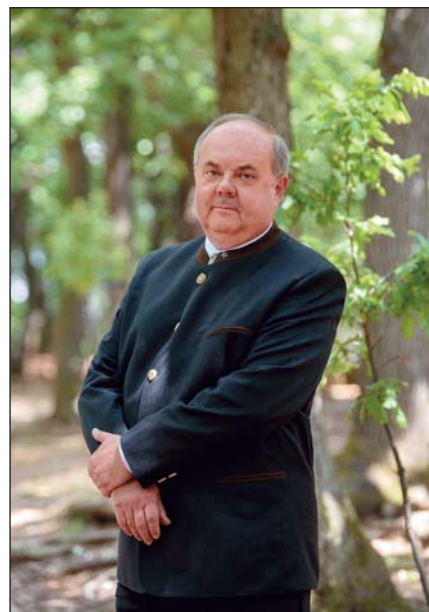
– Ez egyfajta paradigmaváltás a gazdálkodók számára is.

– Elindultunk azon az úton, hogy az erdők egyéb szolgáltatásait a gazdálkodás középpontjába állítsuk. Ennek jó példája az állami erdőgazdaságoknál megvalósuló erdőtelepítési program, minden megyében az „Újszülöttek erdeje” létrehozása, melynek megvalósítására az ország klímavótá kereskedelemből származó bevételei nyújtanak fedezetet. Az állam tehát elismeri az erdők szerepét a klímavédelemben, és az ebből származó bevételekből jelentős összegeket forgat vissza az erdőterület gyarapítására.

Az állami erdőgazdálkodók emellett az elmúlt évtizedben soha nem látott fejlesztéseket hajtottak végre az erdei ökoturisztikai infrastruktúrában. Jelentős kormányzati támogatással több mint 27 milliárd forintot fordítottak a közjóléti fejlesztésekre, amelyeket évi négy milliárd forint ráfordítással sikeresen működtetnek is. Ezek a fejlesztések tették lehetővé, hogy a járványhelyzetben ugrásszerűen, 25–30%-kal megnövekedett látogatói létszám kiszolgálható legyen, és ekkora terhelés mellett is fenntarthatóak legyenek az erdők. Az Agrárminisztérium irányítása alá tartozó állami erdőgazdasági cégcsoport sikeresen elindult azon az úton, amelyen magát az élő erdőt tekintjük a munkánk legfontosabb eredményének és termékének.

– Hogyan integrálható ebbe a törekvésbe a magánszektor?

– Nagyon fontos kérdés, hogy a társadalom a magántulajdonban lévő erdők esetében is elismerje ugyanezeket a hasznokat. A magánerdő ugyanúgy megköti a szemet, gazdagítja a talajt és

Zambó Péter erdőkért felelős államtitkár, Agrárminisztérium

véd az időjárási szélsőségek ellen, mint az állami. Szakmánknak komoly felelőssége van abban, hogy a tulajdonosok felé közvetítsük az erdők kezelésének mindezzel kapcsolatos szempontjait.

Az Agrárminisztérium a magánszektorban tudatos támogatáspolitikával ösztönzi a fenti szemlélet gyakorlati megvalósulását. A Vidékfejlesztési Program a most záruló költségvetési időszakban csak a NATURA 2000 erdőterületek kezelése kapcsán mintegy 36,87 milliárd forint kompenzációt fizetett ki a magánerdőgazdáknak. Jelentősen megemeltük az erdőtelepítési egységeket, és extra támogatásokkal ösztönözzük az őshonos fajokból álló, változatos élőhelyet biztosító erdők kialakítását. Ilyen például a ritka elegyfajok, vadgyümölcsök telepítésének vagy az erdőszegély kialakításának támogatása. A magángazdálkodók esetében különösen fontos, hogy az erdőgazdálkodás megtermelje azt a hasznát, megteremtse azt az anyagi biztonságot, amelyre alapozva megvalósítható a gazdálkodási paradigmaváltás.

– Az Országfásítási Program sikere lehet egy jó példa ennek a megvalósulására?

– Pontosan erre gondolok. Az erdőtelepítési támogatásokat megreformáltuk, azzal a céllal, hogy a gyenge termőképességű mezőgazdasági területeken az erdőgazdálkodás reális al-

ternatívát jelentsen az agráriumon belül. Nagyon jó fogadtatása van ennek a gondolatnak, hiszen ebben a VP ciklusban több mint 42 ezer hektár új erdő telepítésére nyújtottak be kérelmet a gazdák, és ennek zömét az utolsó két évben.

És ha már az eredményekről beszélünk, akkor az *Országfásítási Programot* mindenképpen előkelő helyen kell említenünk. Közel egy évtizedes negatív tendenciát sikerült megfordítanunk, és ismét növelni az erdőtelepítések ütemét. A magánterületen végrehajtott erdősítések mellett állami mintaprogramokat is indítottunk, bár az erdőgazdaságoknál jóval kevesebb a szabad terület.

Különösen fontosnak tartom, hogy a fásítás gondolatát a településekkel, az egész ország lakosságával is megismertethettük a *Településfásítási Programon* keresztül. A rendszerváltozás óta a legjelentősebb belterületi fásítási kezdeményezésben az Országos Erdészeti Egyesület is jelentős szerepet játszott. Két év alatt eljutottunk a tízezer fő alatti lélekszámú települések közel felére. Ez a program számos követőre talált. Nemcsak helyi kezdeményezések indultak, hanem olyan jelentős szervezetek is csatlakoztak, mint a MOL Új Európa Alapítvány, amely a nagyobb városokban indított hasonló programot.

– *Mindennek a lebonyolítása komoly apparátust igényel.*

– Nem értük volna el ezeket az eredményeket, ha nem erősödött volna meg az Agrárminisztériumban az erdőgazdálkodási ágazat képviselője. Néhány éve elképzelhetetlennek tűnt,

hogy külön államtitkárság, azon belül külön helyettes államtitkárság foglalkozzon az erdők ügyével. Ez a szervezeti megerősödés a kormányzat erdők iránti figyelmét is jelzi.

De kiemelném még a Nemzeti Földügyi Központ megalakulását és az erdőtervezés szervezeti elhelyezését az új központban. Sikerült biztosítani az erdőtervezés szakmai és anyagi hátterét, így a szükséges hosszú távon tervezve tud dolgozni ez a fontos szakterület.

Külön eredménynek tartom az ágazati civil szervezetek szerepének megerősödését is. Az Országos Erdészeti Egyesület a hagyományaihoz méltó módon olyan országos jelentőségű programok lebonyolítását tudja sikerrel megvalósítani, mint az Erdei Vándortáborok, a Településfásítási Program vagy éppen a több millió embert elérő szemléletformáló kampányok.

A jogalkotói munkát emellett nagyban segíti az Agrárkamarával, a MEGOSZ-szal, a FAGOSZ-szal, az Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Terméknáccsal és az állami erdőgazdaságok szakembereivel kialakított rendszeres kapcsolattartás.

A szakmai szervezetek véleménye nemcsak a jogszabályalkotáskor fontos. Talán még jelentősebb, hogy közvetíteni tudják a közreműködésükkel előkészített szabályozások megvalósításának tapasztalatait, így lehetőség nyílik az esetleg szükséges gyors korrekciókra. Példaként említhetem az új erdőgazdálkodási jogcímekkel kapcsolatos változásokat, ahol már előkészítettük és elfogadásra vár az a módosítás, amely a csak

középfokú végzettségű szakembereket alkalmazó, jogosult vállalkozások vagy vállalkozók számára is lehetővé teszi az erdőgazdálkodói szerződés megkötését.

– *Fontos alapokat sikerült lerakni tehát az elmúlt években. Hogyan látja, mi lesz a közeljövő legfontosabb feladata?*

– Első helyre a képzés megerősítését sorolom. Erre jó alapot kínál a Soproni Egyetem alapítványi működtetése, ahol tudnunk kell élni a lehetőséggel. A képzés és a gyakorlati szakma újbóli egymásra találását fogja segíteni az ágazati tudásközpont megalakulása, amely a közép- és felsőfokú képzés mellett a továbbképzések rendszerét is összekapcsolja a gazdálkodói gyakorlattal. Nem elhanyagolható a kutatás tudatos fejlesztése sem, ahol az egy szervezetbe integrálódott egyetem és ERTI komoly potenciállal rendelkezik. Mindkét területtel összefügg a digitalizáció kérdése, amely a fagazdálkodás esetében is döntő lesz a jövő szempontjából.

Minisztériumi szintű, de a következő éveket jelentősen meghatározó feladat az új Közös Agrárpolitikán belül az erdőgazdálkodást érintő intézkedések kidolgozása. Az elmúlt időszakban mindent megtettünk azért, hogy bővítsük az erdőkre fordítható források körét. És sikerrel jártunk, hiszen várhatóan közel háromszorosára nő ez az összeg, amelyben a jövőben nemcsak az erdőtelepítések és a NATURA 2000 területek kezelésével kapcsolatos kompenzációk játszanak fontos szerepet, hanem a meglévő erdők kezelésének fejlesztését és az erdőgazdálkodó vállalkozások fejlesztését is előtérbe helyezzük.

Mindezek mellett a fagazdálkodási ágazatnak olyan kihívásokra is meg kell találnia a választ, mint a lakossági fafelhasználás várható csökkenése, a klímaváltozás miatt az erdők fenntartásának nehézségei és az erdőből származó alapanyagbázis összetételének megváltozása. Nem halasztható feladat a magántulajdonos réteg megszólítása, és az erdőtulajdonnal való tudatos gazdálkodás körének kiterjesztése.

Összességében úgy gondolom, hogy az elmúlt években fontos lépések történtek, mind a gazdálkodási célrendszer áthangolása, mind az ágazati szerkezet tekintetében, így a jövő szakemberei jó alapokra építhetnek.

Lomniczi Gergely

Fotó: **A Mi Erdőnk, Országfásítás**

